

HISTORIE ZIEKENHUIS

- De oorsprong van het nu volledig gesloopte Maaslandziekenhuis ligt in 1905, als de Dochters van de Goddelijke Voorzienigheid in Sittard het Frans Klooster stichten.
- Eerste operatie: 12-08-1908; 1926-1928 nieuwbouw; 1935 röntgenafdeling; 1954 eerste verpleegvleugel.

- In 1961 opent - later roemruchte - personeelsflat Huize Homery, vernoemd naar Bretonse stichter congregatie.
- Sint Barbaraziekenhuis Geleen (1963-2000) fuseert in 1986 met Sittard tot Maaslandziekenhuis. Laatste 141 patiënten locatie Sittard vertrekken op 31 januari 2009.

‘Nonnekens vatten taak op als gevangenisgast’

„De brave nonnekens vatten hun taak op als een gevangenisgast. ‘Uw naam? Uw godsdienst? Zo zo, maar drie kinderen? Zal ik de pater voor u halen?’ Men tracht alle patiënten naar de kerk te leiden. Zij die niets van de kerk willen weten, moeten voor straf in bed blijven.’

Passage uit krantenknipsel (1929) van tegenstanders katholieke identiteit ziekenhuis

Hospitaal van de koempels

Nu het Sittardse Maaslandziekenhuis tegen de vlakte is (alleen het Frans Klooster blijft overeind), is het tijd voor een terugblik. Met dank aan de Franse Zusters.

door **Jos Adriaens**

Sint Joep 1905. Op 20 maart dat jaar arriveren de eerste vijf Bretonse zusters van de Goddelijke Voorzienigheid op het station in Sittard. *‘Verbaasd werden zij aangestaard door een menigte mensen op weg naar de Sint Jozefmarkt die, omdat 19 maart op een zondag viel, een dag verschoven was’,* zo wil de overlevering. Sint Joep 2011. De laatste stofwolken van het gesloopte Maaslandziekenhuis zijn - letterlijk - zichtbaar. Alleen het Frans Klooster blijft fier overeind. Na een jaar leegstand en vervolgens veertien maanden sloop herinnert verder niets meer aan het 10 kilometer lange gangenstelsel vol dokters en patiënten. En nonnen niet te vergeten. Hun komst naar Sittard is even verrassend als moeizaam. Aanvankelijk blijkt het bisdom Roermond begin twintigste eeuw *‘enigszins wantrouwend te staan tegenover de bescheiden religieuzen uit Frankrijk’*. Maar dan gloort er hoop. *‘De pastoor van Grevenbicht was de eerste in Holland die een verzoek deed tot opname van zusters’,* meldt generaal-overste Mere Marie Hippolyte van de Bretonse congregatie begin 1904. Op 21 juni dat jaar kopen de Franse Zusters, zoals ze al gauw worden genoemd, voor 10.650 gulden een terrein van anderhalve hectare bij de entree van Sittard, waar de plaatselijke aannemer Muyres voor 15.700 gulden een klooster bouwt. De nonnen geven Franse les en muziekonderwijs aan de *demoiselles* uit de stad. Er komt een naaischool en een bewaarschool. Al snel doet de Sittardse bevolking een beroep op de nonnen om ook zieken aan huis te verplegen. Toenmalig huisarts Schoenmaekers brengt steeds meer van zijn patiënten onder in het klooster, omdat zij intensieve verpleging nodig hebben. Op 12 augustus 1908 gaat de eerste patiënt onder het mes. De Heerlense chirurg E. Hustinx verricht de ingreep. Een volwaardige operatie-afdeling laat nog tot 1935 op zich wachten. Zoals in de lange reeks uitbreidingen ook pas in de jaren 1954-1956 een eerste verpleegvleugel met poliklinieken verrijst. Vanaf 1924 tot aan zijn overlijden in 1961 staat dokter H. van der Hoff aan het roer. Hij is lange tijd de enige arts en wordt drie jaar na zijn

De sloop van het Maaslandziekenhuis is veelvuldig gefotografeerd. Het Frans

Klooster (links), dat overeind blijft, is nog de enige herinnering aan het ontstaan.

foto Ermindo Armino

aantreden ook directeur van De Goddelijke Voorzienigheid. Zijn enorme staat van dienst verklaart waarom de straatnaam bij de hoofdingang van het nieuwe Orbis Medisch Centrum in Geleen niet Rijksweg is (zoals de volksmond wil), maar Dr. Van der Hoffplein. Al een jaar na zijn aanstelling geeft Van der Hoff opdracht voor nieuwbouw. Op aandringen van het Algemeen Mijnerwerkers Fonds (AMF),

dat de ziekenhuizen in Heerlen en Maastricht ‘te ver weg’ vindt voor de koempels die aan de slag gaan bij de Mauritsmijn in Geleen. *‘Het AMF speelde bij de realisatie de hoofdrol. De congregatie was arm, het AMF het tegendeel. En wie betaalt mag het zeggen.’* In 1928 is de eerste nieuwbouw met 66 extra bedden een feit. In de beginjaren kan het Frans Klooster in het kader van de Armenwet

rekenen op een vergoeding van het Sittardse stadsbestuur: 50 cent per patiënt per dag en ‘entreegeld’ van 15 gulden. Maar de hedendaagse opvatting ‘wie betaalt bepaalt’ blijkt ook in die jaren al van grote betekenis. Zo verordonneert het AMF dat het ziekenhuis een ambulance koopt, die wordt gestationeerd bij de Maurits. Op zijn beurt staat het mijnwerkersfonds garant voor 70 pro-

cent van de patiëntenstroom. In drie jaar groeit de bezetting van 6000 naar 21.000 verpleegdagen. Met het verstrijken der decennia neemt de kritiek op de katholieke signatuur van het ziekenhuis (en later ook het onderscheid tussen afdelingen 1ste en 2de klas) toe. Ook zegt Van der Hoff wakker te liggen vanwege geldzorgen en de behoefte aan verdergaande specialisatie. In de naoorlogse jaren komen de

ontwikkelingen in een stroomversnelling. Zo telt het ziekenhuis in 1945 slechts vijf specialisten en een kwart eeuw later acht keer zoveel. In 1963 opent in Geleen een tweede ziekenhuis: Sint Barbara. Toeval of niet, dan komen ook de eerste terugtrekkende bewegingen van de Dochters der Goddelijke Voorzienigheid door het splitsen van de zusterorde en de ziekenhuisorganisatie. Uiteindelijk zal het nog 23 jaar duren eer de laatste non, zuster Hermine, vertrekt. Met de komst van verpleeghuis Invia pal naast het Sittardse ziekenhuis en de fusie van de twee hospitaals, die vanaf 1986 verder gaan als één Maaslandziekenhuis, is het tijdperk van de onvermijdelijke schaalvergroting ingeluid. Het voorportaal van het huidige Orbis, met onder meer verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorg en een hospice. En het onbetwiste paradepaardje: het *ziekenhuis van de 21ste eeuw*, nota bene op Geleense bodem. Niet gelegen aan de Rijksweg. Maar aan het Van der Hoffplein; dat wel. Waar het klooster een eerbetoen blijft aan de Franse Zusters, waakt directeur/geneesheer Van der Hoff anno 2011 nog altijd over de ziekenhuiszorg in deze regio.